

ב"ה

פרשת ויחי

וידגו לרב בקרב הארץ
ויחי מח, טז.

אין מה לפחד מ"עין הרע"

בנוגע למעלת יום חמישי - איתא בגמרא^[1]: "בתולה נשאת ברביעי ונבעלת בחמישי, הואיל ונאמרה בו ברכה לדגים" - "פרו ורבו ומילאו את המים גו".

ואף שגם ביום הששי ישנה הברכה ד"פרו ורבו גו", ואדרבה: ברכת "פרו ורבו" דיום הששי היא "ברכה לאדם", שזהו ענין נעלה יותר מאשר "ברכה לדגים", ובלשון הגמרא שם: "ברכה דאדם עדיפא ליה" - אף על פי כן, ישנו עילוי מיוחד בדגים, כמאמר רבותינו ז"ל^[2] על הפסוק "וידגו לרוב בקרב הארץ", "דגים שבים מים מכסין עליהם ואין עין הרע שולטת בהם". ומזה מובן שישנו עילוי מיוחד ב"ברכה לדגים" - כמאמר רבותינו ז"ל^[3] "אין הברכה מצויה אלא בדבר שאין העין שולטת בו", "בדבר הסמוי מן העין".

וזהו הקשר להמדובר לעיל שענינו של יום חמישי הוא גמילות חסדים, חסדו של הקב"ה שלמעלה ממרידה והגבלה - על דרך ובדוגמת "ברכה לדגים", "וידגו לרוב בקרב הארץ", ברכה שלמעלה ממדידה והגבלה. וענינו בעבודת האדם - עבודה שלמעלה ממדידה והגבלה.

...והנה, כל האמור לעיל אודות "ברכה לדגים" - שייך במיוחד לדורנו זה:

ענין הנזכר לעיל ("דגים שפּיָם מים מכסין עליהם ואין עין הרע שולטת בהם") מובא בגמרא בקשר לדברי רבי יוחנן: "אנא מזרעא דיוסף קא אתינא דלא שלטא ביה עינא בישא", שהראיה לכך היא ממה שנאמר "וידגו לרוב בקרב הארץ", "מה דגים שבים מים מכסין עליהם ואין עין הרע שולטת בהם, אף זרעו של יוסף (שלהם ניתנה הברכה "וידגו לרוב בקרב הארץ") אין עין הרע שולטת בהם".

ועל פי זה מובן הקשר המיוחד לדורנו זה - מכיון שנשיא דורנו שמו "יוסף", והרי "בתר רישא גופא אזיל".

ההוראה מכל האמור לעיל - בנוגע לפועל: כאשר תובעים שהעבודה תהיה באופן שלמעלה ממדידה והגבלה, נתינת צדקה למעלה ממדידה והגבלה, הפצת המעיינות למעלה ממדידה והגבלה, וכיוצא בזה - אין מה לפחד ולחשוש מ"עינא בישא". מה יאמרו הרואים, ובלשון הכתוב: "למה תתראו", כי: "אנן מזרעא דיוסף קא אתינא דלא שלטא ביה עינא בישא"!

וכאשר יהודי יוצא לעסוק בכל עניני העבודה דהפצת המעיינות בתור "זרעו של יוסף" - הגה גם בהיותו "בקרוב הארץ" נפעל הענין ד"וידגו לרוב", בריבוי שלמעלה ממדידה והגבלה, כלומר, לא זו בלבד שהיותו "בקרוב הארץ" (מקום של העלם והסתר כו') אינו פועל חלישות בעבודתו חס ושלום, אלא אדרבה: דוקא על ידי זה נפעל אצלו הענין ד"וידגו לרוב" - בריבוי גדול יותר ממה שהיה לולי ההעלם וההסתר ד"בקרוב הארץ", "כיתרון האור מן החושך וכיתרון החכמה מן הסכלות", ועד ש"כאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ"!

וכפי שמצינו דבר נפלא בנוגע לשבת לוי - שהיה מועט באוכלוסין ביחס לשאר השבטים, דלכאורה תמוה ביותר: שבת לוי הוא השבת הנבחר מכל שבטי ישראל לעמוד לפני ה' לשרתו, ועליהם אומר הקב"ה "אני חלקך ונחלתך", "ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומך גורלי"^[4], ואם כן, כיצד יתכן שדוקא שבת לוי יהיה מועט באוכלוסין, "איך לא יהיו עבדיו וחסידיו ברוכי ה' כשאר כל העם"?! - וידוע אחד הטעמים בדבר^[5] שכל בני ישראל שהיו בשעבוד מצרים, היתה אצלם הברכה ד"כאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ", מה שאין כן שבטו של לוי שלא היה בשעבוד מצרים, לא זכה לברכה זו, ולכן "היו פרים ורבים כדרך כל הארץ". ומזה רואים את גודל הענין ד"כאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ"!

ובנוגע לעניננו: לאחר כל הענינים שעברו על "זרעו של יוסף", החל מ"יוסף" עצמו - נשיא דורנו, עד למעמד ומצב ד"כאשר יענו אותו" למעלה מכל השערה ומדידה והגבלה - הרי בודאי שצריך להיות הענין ד"כן ירבה וכן יפרוץ", "וידגו לרוב", הן בנוגע לענינים גשמיים כפשוטם, ועל אחת כמה כמה בנוגע לענינים... דהפצת היהדות והמעיינות!

וזוהי ההוראה בנוגע לפועל - שאין להתחשב עם העובדה ד"כאשר יענו אותו", מה יאמרו הרואים. וכיוצא בזה, ולא זו בלבד שאין זה מבלבל ומפריע לעבודה, אלא אדרבה: "כן ירבה וכן יפרוץ"!

ובודאי יוצאים ידי חובת הענין ד"כאשר יענו אותו" - בענינים של מה בכך, בדיבור בעלמא כו', על דרך המבואר בכמה מקומות בנוגע לשעבוד מצרים, שתמורת הענין דעבודת פרך "בחומר ובלבנים" כפשוטו, יוצאים ידי חובה על ידי העמל והיגיעה בלימוד התורה, "בחומר - דא קל-וחומר, ובלבנים - דא ליבון הלכתא". כך שבזה מתבטא הענין ד"כאשר יענו אותו". וכתוצאה מזה - "כן ירבה וכן יפרוץ", החל מלימוד התורה בתכלית השלימות, "לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא", ומכיון ש"גדול תלמוד שמביא לידי מעשה", מובן, שהענין ד"כן ירבה וכן יפרוץ" נמשך ונפעל גם בענינים של מעשה בפועל.

וכפשוטם של דברים: בני חיי ומזוני רויחי, ובכולם רויחי. הן מזוני רויחי, והן בני וחיי באופן דרויחי, הן ברוחניות הענינים, והן - ובעיקר - בענינים גשמיים כפשוטם.

קטע משיחת כ"ף מרחשון, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תשד"מ ח"א ע' 478.

- [\[1\]](#) כתובות ה, א.
- [\[2\]](#) ברכות כ, סע"א.
- [\[3\]](#) תענית ח, ב.
- [\[4\]](#) כמבואר כרמב"ם סוף הלי' שמיטה ויובל.
- [\[5\]](#) רמב"ן במדבר ג, יד.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבי"ה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה